

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

05

Ročník XIX.
máj
2025

NA NAJVÄČŠIU OBNOVU ŠKÔL SME UŽ ZÍSKALI TAKMER POLOVICU FINANČNÝCH ZDROJOV

Strana 4 - 5

DOPRAVA

Do Rooseveltovej nemocnice jazdí viac trolejbusov.

Strana 7

ZAPOJTE SA

Prihláste svoj projekt a získajte peniaze z rozpočtu mesta.

Strana 9

POZÝVAME

Dni mestskej kultúry predstavia Banskú Bystricu ako nikdy predtým.

Strana 13

Do partnerského Sumy sme poslali autobus pomoci

Samospráva bola od začiatku vojnového konfliktu na Ukrajine nápomocná odídencom pri poskytovaní potrebnej pomoci a vytvorení podmienok, aby v Banskej Bystrici našli svoj nový domov.

Dňa 8. mája vyrazil z mesta pod Urpínom autobus pomoci naplnený humanitárnym materiálom, ktorý bol odovzdaný v ukrajinskom Mukačeve. Autobus, ktorý sa podarilo získať v spolupráci s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu (OOCR) Stredné Slovensko, posluží na evakuáciu obyvateľstva v oblastiach s vysokým stupňom ohrozenia. Banská Bystrica rozvíja s mestom Sumy priateľské vzťahy od roku 2016. V januári 2023 bolo toto priateľstvo spečatené Zmluvou o partnerstve a spolupráci. Po vypuknutí vojny vyhlásila samospráva v roku 2022 dobrovoľnú finančnú zbierku, ktorá bola ukončená na tohtoročnom februárovom zasadnutí mestského zastupiteľstva. Vyzbierané financie vo výške 5 700 eur boli použité na zabezpečenie humanitárneho vybavenia, v súlade so zoznamom, ktorý bol nášmu mestu adresovaný zo Sumy začiatkom tohto roka. „S veľkým poľutovaním vnímame pokračovanie vojnového konfliktu a s predstaviteľmi mesta Sumy komunikujeme od začiatku vojny. Požiadali nás o humanitárnu pomoc so špecifikáciou položiek, ktoré by nevyhnutne potrebovali. Materiál zakúpený z finančnej zbierky sme doplnili materiálom získaným od našich základných škôl a ďalších inštitúcií. Celkovo posielame našim priateľom humanitárnu a technickú pomoc v hodnote cca 22 000 eur. Zabezpečili sme prepravu autobusu do mesta Mukačevo, kde si ho prevzala sumská strana. Verím, že aj takáto zbierka dokáže prispieť k riešeniu problémov, s ktorými naše partnerské mesto zápasí. Ďakujem každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel,“ povedal primátor Ján Nosko.

Pomohli jednotlivci i organizácie

„S mestom Sumy sme v intenzívnej komunikácii, a neraz prejavili veľkú vďačnosť. K humanitárnej pomoci v rámci vyhlásenej zbierky prispelo aj osem základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Banská Bystrica, zamestnanci mestského úradu, organizácie či spoločnosti, aj v spolupráci s niekoľkými zahraničnými veľvyslanectvami,“ doplnila Antónia Jurečková, vedúca oddelenia medzinárodných vzťahov a zahraničného obchodu. Autobus pomoci bol naplnený, okrem iného, plienkami, detským mliekom, dekami, vyhrievanými elektrickými dekami, power-bankami, jednorazovými rukavicami, vlhčenými obrúskami, papierovými utierkami, posteľnou bielizňou, projektormi, notebookmi, tlačiarňami, defibrilátorom, a podobne. Samotný autobus, ktorý v minulosti zabezpečoval v spolupráci s OOCR Stredné Slovensko dopravu na Kráľovú studňu, poskytol súkromný dopravca Zutobus. Ďakujeme všetkým jednotlivcom aj organizáciám, ktorí sa do zbierky zapojili: ZŠ s MŠ J. Bakossa, ZŠ J. G. Tajovského, ZŠ

Golianova, ZŠ Moskovská, ZŠ Sitnianska, ZŠ Spojová, ZŠ Slobodného slovenského vysielateľa, ZŠ SNP, Gymnázium Jozefa Gregora Tajovského, Univerzita Mateja Bela, Finančná správa SR, zdravotnícke potreby Barlička, MK Clean, Brothers Industries Slovakia, Spencer Medical, Techsavers a firma Henkel v Bratislave.

Mimoriadne dôležité gesto

Sekretár Mestskej rady mesta Sumy Artem Kobzar sa poďakoval za humanitárnu pomoc listom primátorovi Jánovi Noskovi. „V mene obyvateľov mesta Sumy a aj v mojom mene, by som chcel vyjadriť našu úctu a úprimnú vďaku za darovanie osobného autobusu a humanitárnej pomoci. Toto gesto solidarity je pre našu komunitu mimoriadne dôležité. Ukázali ste, že pravé priateľstvo medzi mestami a národmi nie je abstrakcia, ale realita vytvorená ľuďmi, akým ste vy. Osobitné poďakovanie patrí obyvateľom Banskej Bystrice za ich láskyplnosť, solidaritu a finančné i materiálne dary. Toto nie je len materiálna pomoc, ale prejav hlbokej humanity, súcitu a skutočného európskeho partnerstva. Ste príkladom, ako vzájomná podpora a jednota môžu prekonať najťažšie okolnosti. Toto vozidlo bude užitočné najmä na uspokojenie sociálnych potrieb našich obyvateľov a v prípade potreby môže byť použitý na evakuáciu obyvateľstva. Sme úprimne vďační za vašu podporu a ochotu stáť pri nás v tejto, pre Ukrajinu, ťažkej dobe.“

red.

Foto: MŠÚ BB

Otázka pre čitateľov

V aprílovom vydaní Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na súťažnú otázku: Ktorý kráľ vydal mestu Banská Bystrica v roku 1524 novú privilegálnu listinu? Správna odpoveď je Ľudovít II. Všetkým čitateľom, ktorí sa do súťaže zapojili, ďakujeme. Víťazmi sa stávajú dve čitateľky, a to **pani Zamiešalová** a **pani Kočanová**. Výherkyniam gratulujeme, ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii novín na mestskom úrade.

V súťaži pokračujeme aj v májovom čísle Radničných novín. Pýtame sa vás: **Kedy bol položený základný kameň Národného domu?**

- A) 7. februára 1931
- B) 19. júna 1927
- C) 21. apríla 1929

Odpovede nám môžete posilať do 6. júna 2025 na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, ako aj na e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Informácie z radnice

Foto: archív MsÚ, BB

01. Pod jednou strechou na Námestí SNP

Námestie SNP v Banskej Bystrici sa 28. mája opäť stane pomyselnou strechou, pod ktorou sa stretnú zdravotne znevýhodnení, ich rodinní príslušníci a verejnosť na jednoduchom podujatí. Cieľom podujatia je poskytnúť všetkým záujemcom informácie a sociálne poradenstvo na jednom mieste a odbremeníť ich od presúvania sa z jednej inštitúcie do druhej. Podujatie obohatí kultúrny program, ktorý si pre návštevníkov pripravili klienti s rôznym zdravotným znevýhodnením z viacerých zariadení. Na treťom ročníku Pod jednou strechou všetkých návštevníkov podporí aj Banskobystričan, paralympijský medailista v hode kuželkou, Marián Kuřeja. Od 10.00 do 18.00 hod. bude mať verejnosť možnosť navštíviť na Námestí SNP informačné stánky, kde im zamestnanci orgánov verejnej správy, banskobystrických zariadení sociálnych služieb, neziskových organizácií a ďalších poskytnú potrebné poradenstvo o možnostiach pomoci. Priestor opäť dostanú aj spoločnosti, ktoré ponúkajú rôzne zdravotnícke a kompenzačné pomôcky pre uľahčenie života zdravotne znevýhodnených ľudí. Na podujatí vystúpia deti zo Špeciálnej materskej školy i klienti zo zariadení sociálnych služieb so svojimi básňami či spevom. Členovia Centra bezbariérovej komunikácie zas ukážu na jednoduchých veršoch posunkovú reč. Hostom bude aj Denný stacionár z Nemeckej, ktorý sa venuje mladým dospelým a O. Z. Drumbl'a. Vďaka ukážkam Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska si budú môcť návštevníci vyskúšať, aké je to žiť so zrakovým postihnutím.

02. Deň otvorených dverí v zariadeniach sociálnych služieb

Návštevníci budú môcť nazrieť do priestorov deviatich zariadení sociálnych služieb a zároveň sa dozvedia viac o ich činnosti a každo-

denom fungovaní. Tento rok bude podujatie rozdelené do dvoch dní, aby mohli záujemcovia navštíviť viac zariadení a pracovníci navštíviť svojich kolegov a vymeniť si skúsenosti. V utorok, 3. júna, budú od 10:00 do 17:00 hod. otvorené zariadenia: KOMUCE Krivánska 16 - 26 / Stredisko sociálnych služieb, Ul. 9. mája 74 / ZPS Jeseň, Internátna 10 / KOMUCE + ASS, Robotnícka 12 / ZSS Seniorum, Jilemnického 48. V stredu, 4. júna, bude od 10:00 - 17:00 hod. návštevníkov očakávať Seniorcentrum BB, Kovačická 1 / Seniorodom Betonika, Senická cesta 35 / Dom Božieho Milosrdenstva, T. Andrašovana 44 / CZD KANAÁN, Lazovná 23.

03. Príspevková organizácia ZAaRES dostane novú techniku

Poslanci mestského zastupiteľstva schválili prijatie úveru od Environmentálneho fondu vo výške 518 530 eur s úrokovou sadzbou 2% ročne na obstaranie hnuteľného majetku pre mestskú príspevkovú organizáciu Záhradnícke a rekreačné služby. Časť úveru vo výške 300 530 eur s maximálnou dobou splatnosti 15 rokov je určená na kúpu dvoch viacúčelových nákladných vozidiel s hákovým nosičom kontajnerov vybavených kontajnerovou nadstavbou na polievanie. Za druhú časť úveru na 218 000 eur s maximálnou dobou splatnosti 10 rokov príspevková organizácia kúpi dve vozidlá na polievanie, dva sedemmiestne valníky a tri trojstranné sklápače.

Foto: archív MsÚ, BB

04. Orenburská ulica sa na Orenburskú zatiaľ meniť nebude

Väčšina obyvateľov danej lokality s premenovaním ulice nesúhlasila. V roku 2018 upozornilo Ministerstvo kultúry SR mesto Banská Bystrica, že porušuje zákon o štátnom jazyku pretože používa nesprávny názov ulice na Fončorde. Názov ulice Orenburská, kde v súčasnosti žije približne 690 ľudí, schválila odborná názvoslovná komisia Okresného národného výboru v roku 1978. Keďže jazykovo správny tvar má byť Orenburská, podľa názvu mesta Orenburg, mesto pristúpilo v máji 2020 k príprave Všeobecne záväzného nariadenia o ustanovení názvov ulíc a verejných priestranstiev. Po zverejnení VZN sa zdvihla vlna nevôle a nespokojnosti zo strany obyvateľov, pričom mestu bolo doručených niekoľko pripomienok s podpisovými hárkami

spoločenstiev vlastníkov bytov. Tí s krokom premenovania ulice nesúhlasili s odôvodnením, že by to pre nich predstavovalo zbytočnú administratívnu záťaž. Vedenie mesta návrh VZN napokon z rokovania mestského zastupiteľstva stiahlo. Keďže rezort kultúry na odstránení nezákonnosti pri používaní štátneho jazyka trval a zároveň poukázal na hrozbu pokút, dlhoročná téma premenovania ulice na jazykovo správny tvar bola opäť predmetom odborných komisií mestského zastupiteľstva, mestskej rady a aj 16. zasadnutia mestského zastupiteľstva. Poslanci napokon premenovanie ulice Orenburská na Orenburská neodsúhlasili. O záveroch z mestského zastupiteľstva bude radnica informovať Ministerstvo kultúry SR. Na základe ďalšej komunikácie s rezortom prijme samospráva rozhodnutie.

05. Na úpravu bežkárskeho trati prispelo 280 ľudí

Záhradnícke a rekreačné služby upravujú 45 kilometrov bežkárskeho trati v Kremnických vrchoch, 23 km trati v Starohorských vrchoch, 6 km v pohorí Veľká Fatra a kilometrový okruh v Areáli zimných športov na plážovom kúpalisku. Úprava trati je každoročne financovaná z mestského rozpočtu prostredníctvom príspevku pre ZAaRES, ktorý za posledné roky predstavoval v priemere 30 000 eur. Optimálny rozpočet sa pohybuje na úrovni 40 - 45 000 eur, aj vzhľadom na stav 20-ročnej techniky, ktorá si vyžaduje každoročné opravy. Vyhlásenie dobrovoľnej zbierky na úpravu bežkárskeho trati odsúhlasili poslanci na novembrovom zasadnutí mestského zastupiteľstva a trvala od 1. decembra 2024 do 30. apríla 2025. Po ukončení ZAaRES informoval, že na úpravu trati dostali 280 dobrovoľných príspevkov, ktoré celkovo dosiahli sumu 4 707 eur. Najvyššiu hodnotu príspevku evidujú 100 eur ale najčastejšie ľudia prispievali sumou 20 eur. „Ďakujeme aj za milé odkazy a priania pri niektorých platbách. V priebehu nasledujúcich mesiacov sa rozhodneme, na aký účel tieto financie využijeme, aby sme sa dokázali čo najlepšie pripraviť na nadchádzajúcu zimnú sezónu. O všetkom budeme postupne informovať. Veľmi pekne ďakujeme za každý príspevok,“ povedal riaditeľ príspevkovej organizácie Ivan Šabo.

Stranu redakčne pripravil S. Jurtinus

Na najväčšiu obnovu škôl v histórii za 27 mil. eur už mesto získalo takmer polovicu finančných zdrojov z dotácií

Banská Bystrica vstupuje do historickej fázy obnovy svojich vzdelávacích zariadení. Vďaka plánovanej rozsiahlej investícii vo výške približne 27 miliónov eur prejdú významnou rekonštrukciou základné školy, materská škola i základná umelecká škola. Ide o doposiaľ najväčší projekt svojho druhu, ktorý má nielen zvýšiť kvalitu vzdelávania, ale predovšetkým zabezpečiť energetickú efektivitu, moderné prostredie, bezbariérovosť a udržateľnosť.

Podľa Martina Lakandu, vedúceho Odboru rozvojových aktivít mesta sú projekty na školách zamerané na naplnenie troch cieľov, zlepšenie ich energetickej efektívnosti, modernizáciu vnútorných priestorov a športovísk, vrátane ich debarierizácie a implementáciu zelených opatrení, zameraných najmä na adaptáciu na zmenu klímy. „V súčasnej dobe pracujeme na projektoch modernizácie jednorástich budov mestských škôl, projekty sme sa snažili pripraviť čo najkomplexnejšie, s dôrazom na potreby každej školy, boli sme však limitovaní parametrami výziev a oprávnenými aktivitami. Investície do obnovy plánujeme financovať primárne z Programu Slovensko prostredníctvom opatrení Integrovaného územnej stratégie, alebo dopytových výziev. Našou ambíciou je využiť na dosiahnutie cieľov aj zdroje z Modernizačného a Environmentálneho fondu“ povedal Martin Lakanda.

Najväčšia zelená strecha v meste

Z hľadiska napĺňania klimatických cieľov je kľúčový projekt realizácie najväčšej zelenej strechy v meste na základnej škole Sitnianska. Projekt zelenej strechy je zameraný na vodozadržné opatrenia a je financovaný z výzvy na zadržiavanie vody v krajine. Zelená strecha pomôže zmeniť mikroklimu v okolí školy a podporí biodiverzitu, pretože sa zväčší pomer zelených plôch na sídlisku. Zelená strecha dokáže zachytiť až 60 litrov vody na meter štvorcový. Pri rozmere strechy na ZŠ Sitnianska je to okolo 232 000 litrov vody, čo predstavuje približne 10 cisterien. Komplexná energetická ob-

nova je plánovaná na základných školách Golianová, Trieda SNP, Spojová, Pieninská, Ďumbierska, Gaštanová, Základná umelecká škola J. Ciklera a materská škola Cesta k nemocnici. V rámci tejto obnovy sa zameriavame hlavne na zateplenie obvodových konštrukcií, strechy, výmenu otvorených konštrukcií, modernizáciu vykurovania a energetický manažment. Modernizácia priestorov s cieľom zlepšenia ich vybavenia a dobudovanie športovísk sa bude týkať základných škôl Moskovská, Radvanská, Spojová a Pieninská. Rozsiahlejšia modernizácia je plánovaná aj na základnej škole J. G. Tajovského na Gaštanovej ulici.

Prevádzka škôl bude efektívnejšia

S týmito projektmi sa postupne, ako sú výzvy vyhlasované, mesto uchádza o takmer 27 miliónov eur. „Toľko sa do jedinej oblasti mestskej infraštruktúry nikdy neinvestovalo a do školstva už vôbec nie. V minulosti sme do rekonštrukcie materských škôl investovali zhruba 10 miliónov eur, čo bol obrovský úspech. Teraz ale bojujeme o zhruba 27 miliónov eur na rekonštrukciu škôl a veľkú časť potrebných zdrojov sme už aj získali,“ povedal primátor mesta Ján Nosko. Finančná spoluúčasť mesta by mala dosiahnuť viac ako 2 mil. eur. Po rekonštrukcii škôl bude samospráva šetriť na ich prevádzke v bežnom rozpočte mesta. Inštaláciou fotovoltických panelov na strechách vybraných základných škôl sa zvýši ich sebestačnosť a bude to zároveň prvý krok pre založenie energetického spoločenstva, teda komunity, ktorá bude zdieľať energiu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov.

Školy 21. storočia

Pripravované sú aj menšie projekty, ktoré výrazne prispievajú k zlepšovaniu kvality školstva. V ZŠ Bakošova samospráva plánuje rekonštrukciu jedálne, vybudovanie bezpečnej zóny pre dopravu žiakov a multifunkčné ihrisko. V ZŠ Radvanská sa pripravuje rekonštrukcia telocvične a v ZŠ Slobodného slovenského vysielateľa zas rekonštrukcia podkrovia a v rámci debarierizačných opatrení aj vybudovanie výťahu. Všetky projekty by sa mali zrealizovať do roku 2027. „Množstvo vynaložených finančných prostriedkov svedčí o tom, že moderné školstvo patrí medzi dlhodobé priority mesta. Ak sa podarí získať všetky financie a dotiahnuť investície do úspešného konca, naše deti budú navštevovať školy 21. storočia – bezpečné, zelené, otvorené a energeticky efektívne,“ uzavrel vedúci Odboru rozvojových aktivít mesta Martin Lakanda.

Samospráva do škôl investuje kontinuálne

Mesto bolo úspešné v získavaní dotácií z európskych fondov aj v minulosti, vďaka čomu mohlo zrekonštruovať viacero školských budov. Základnú školu Moskovská samospráva vynovila zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja vo výške 750 tisíc eur v roku 2013. V rámci efektívnejšieho využitia objektov základných škôl vznikla v roku 2017 v priestoroch Základnej školy Jána Bakossu nová materská škola, na ktorú samospráva získala nenávratný finančný príspevok z Integrovaného

ZŠ Ďumbierska: 4 780 392 eur
Energetické opatrenia, čiastočná debarierizácia

ZŠ Sitnianska: 1 726 215 eur
Vodozádržné opatrenia

ZUŠ Čikkerova: 1 850 786 eur
Energetické opatrenia, debarierizácia

ného regionálneho operačného programu vo výške 258 607 eur. V jej priestoroch tak vznikli dve nové triedy pre 44 detí predškolského veku. Vďaka európskym fondom samospráva v roku 2019 rozšírila kapacitu spolu pre 154 detí aj v ďalších štyroch materských školách – Strážovská, Karpatská, Ul. 9. mája a v budove ZŠ Radvanská. Na tento účel mesto získalo celkovo 1 611 960 eur. Medzi rokmi 2018 a 2020 získalo nenávratné finančné príspevky spolu vo výške 3 542 359 eur, ktoré použilo na zvýšenie energetickej efektívnosti budov šiestich materských škôl na uliciach Na Lúčkach, Radvanská, 9. mája, Tatranská, Karpatská a Strážovská. V roku 2022 bolo štyridsať odborných učební a školských knižníc vo všetkých jedenástich základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta zrekonštruovaných a vybavených notebookmi, dataprojektormi, interaktívnymi tabuľami, ale aj laboratórnym nábytkom a edukačnými pomôckami. Celková investícia projektu dosiahla sumu zhruba 1,7 milióna eur, pričom výška nenávratného finančného príspevku z Integrovaného regionálneho operačného programu bola 1 626 546 eur. V roku 2024 mesto ukončilo energetickú obnovu Materskej školy na ulici Šalgotarjanska, na ktorú získalo grant z EHP vo výške 449 160 eur. Okrem energetickej rekonštrukcie budovy materskej školy a rozšírenia jej kapacity o 12 detí boli súčasťou projektu výsadby zelene a stromov, vybudovanie dvoch dažďových záhrad a zatienenie detských ihrísk.

S. Jurtinus

ZŠ Spojová: 5 164 206 eur
Energetické opatrenia, modernizácia,
čiastočná debarierizácia, vodozádržné opatrenia

ZŠ Trieda SNP: 3 510 585 eur
Energetické opatrenia, čiastočná debarierizácia

Poslanecké názory

Troch poslancov nasledujúcich podľa abecedného poradia sme požiadali o komentár k aktuálnej téme mesiaca, ktorou je začiatok rekonštrukcie základných škôl. Druhou témou je stanovisko k stabilnej celoročnej téme „Ako vnímate priority obyvateľiek/obyvateľov vášho volebného obvodu?“

doc. PhDr. Branislav Kováčik, PhD.

A Ako poslanec za Fončordu a človek dlhodobo pôsobiaci vo vysokoškolskom prostredí vnímam začiatok veľkej obnovy škôl ako mimoriadne dôležitý krok. Investícia vo výške 27 miliónov eur, z ktorých polovicu už mesto získalo z externých zdrojov, je jasným dôkazom, že vzdelávanie je našou prioritou. Teší ma, že sa rekonštrukcie týkajú aj ZŠ Spojová a Moskovská. Modernizácia učební, športovísk, zavádzanie zelených riešení a zlepšovanie bezpečnosti majú dlhodobý význam pre naše deti, učiteľov aj rodičov. Ako učiteľ pevne verím, že investície do vzdelávania patria medzi tie najlepšie, ktoré môže naša spoločnosť urobiť. Formujeme nimi budúcnosť – nielen našich detí, ale celej krajiny. Som preto úprimne rád, že Banská Bystrica má odvahu a víziu naplňať túto prioritu konkrétnymi činmi.

B Obyvatelia Fončordy v Banskej Bystrici dlhodobo vnímajú ako svoju prioritu kvalitnú mestskú infraštruktúru – bezpečné chodníky, udržiavané cesty a riešenie parkovania. Významná je aj požiadavka na zachovanie zelene a verejných priestranstiev, ktoré zvyšujú kvalitu života v tejto pokojnej časti mesta. Hoci žijeme v relatívne bezpečnom prostredí, ľudia citlivo vnímajú potrebu zvyšovať bezpečnosť – predovšetkým prevenciou negatívnych spoločenských javov. Rovnako dôležité sú kvalitné verejné služby – školy, škôlky, športoviská či kultúrne priestory, ktoré tvoria základ komunitného života. Stúpa aj dôraz na ekologickú udržateľnosť, cyklodopravu a dobré dopravné napojenie. Tieto potreby ako mestský poslanec vnímam vážne a aktívne ich presadzujem. Zároveň si uvedomujem, že mesto musí napredovať ako celok. Žijeme v jeho rôznych častiach, v jednej bývame, v druhej pracujeme, v tretej chodia naše deti do školy. Len vyvážený rozvoj všetkých mestských častí môže posunúť naše mesto vpred. Banská Bystrica má dnes jedinečnú príležitosť realizovať historicky najväčšie investície do obnovy chodníkov, verejných priestranstiev a mestského prostredia. V spolupráci s primátorom a vedením mesta sa už podarilo uskutočniť viacero projektov a riešiť dlhodobé problémy. Verím, že zodpovedný prístup a spolupráca prinesú ďalší pokrok.

Ing. Miriam Lapuníková

A Starostlivosť o majetok je neľahká úloha. Na jednej strane je nedostatok zdrojov, na druhej strane ide o náročný proces obnovy. Každý z nás to pozná a verte mi, ja v tomto čase obzvlášť. Snažíme sa budovať nemocnicu, ale zároveň je potrebné zvereny majetok udržiavať. Voči rekonštrukciám mám obrovský rešpekt, lebo sú veľmi náročné. Je dôležité zvládnuť opravu, ale aj bežnú prevádzku, čo dočasne znižuje komfort. Rovnako vnímam aj rekonštrukcie škôl. V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je ich jedenásť a ich oprava a údržba si vyžaduje obrovské financie, ktoré musia byť rozdelené v čase. V tomto roku prichádzajú na rad ZŠ Golianova a ZŠ SNP. Ako poslankyňa za volebný obvod 1 ma teší najmä druhá spomenutá. Prípravu našich detí vnímam ako absolútnu prioritu. Preto sme aj v nemocnici využili ponuku ministerstva školstva a z Plánu obnovy budujeme materskú škôlku, ktorá ponúkne kapacitu nielen pre deti našich zamestnancov. Celkový objem financií sme doplnili o zdroje z našej podnikateľskej činnosti, čím vytvárame obrovský benefit pre deti v našom meste. K dispozícii bude vybavenie doplnené o rozšírenú pohybovú prípravu so starostlivosťou o budovanie imunity, s predplaveckou prípravou, saunou, telocvičňou či dopravným ihriskom. Veľmi mi záleží na tom, aby bola výchovno-vzdelávacím programom všestranná, a podporovala tak komplexný rozvoj osobnosti nových generácií. Mojim cieľom je prepojiť priestor, ktorý nebude liečiť len telo, ale bude pozitívnu energiou prostredníctvom džavotu detí a návštevníkov areálu liečiť i dušu našich pacientov. Zámerom je priniesť komplexnú nemocnicu, ktorá bude príkladom, ako možno prepájať a budovať zdravú spoločnosť, založenú na silných hodnotách a vzájomnom rešpekte.

B Teší ma, že mesto kladie dôraz na kultiváciu vnútroblokov. Napríklad na Tulskej a Sitnianskej už boli zrevitalizované. Tiež hľadám najlepšie vhodné riešenie pre mestský park a v budúcnosti nás čakajú projekty Zelených sídlisk, v lokalitách Vansovej a Severnej. Prioritami v centre sú podchod v Kapitulskej ulici, chodník na Graniari a aktuálne aj úprava dopravy pri výstavbe novej nemocnice.

Ing. Milan Lichý

A V čase zmierňovania dopadov klimatickej zmeny je šetrenie energie nutnosťou. Rekonštrukcia škôlok a škôl s cieľom znížiť energetickú náročnosť budov a dosiahnuť úspory sa dlhodobo pripravuje a konečne k nej v celej krajine dochádza prostredníctvom Programu Slovensko i ďalších finančných mechanizmov. Mestské budovy majú svoje roky, potrebujú nové okná, zateplenie, ale aj nové pohľady, ako napríklad budovanie fotovoltiky na strechách. Je povzbudivé, že mesto uspelo v žiadosti o financovanie projektov energetickej obnovy niektorých budov škôl, potrebné je však pokračovať v postupnej obnove všetkých mestských budov. Budem nielen držať palce, ale tiež sa snažiť podporiť tieto aktivity dobrého gazdovania pre bezpečnejšiu a zdravšiu budúcnosť. A ešte, prosím, aj otužujme a lepšie vzťahy si utužujme.

B Rudlová-Sásová je mestom v meste. Vznikla výstavbou panelákového sídliska na území obcí zo 14. stor. Z charakteru osídlenia vyplývajú priority obyvateľov. Stará Sásová potrebuje rekonštrukciu telocvične na „Zálu“ pre kultúrne podujatia, stará Rudlová kanalizáciu, údržbu potoka, opravu bývalého Obecného úradu, tzv. Muštárne. Obe obce potrebujú reorganizáciu dopravy k väčšej kvalite a bezpečnosti. Sídlisko už potrebuje rekonštrukciu objektov vybavenosti, chodníkov, schodísk, ciest a veľmi reorganizáciu parkovania. Obyvatelia chcú zlepšenie starostlivosti o verejné priestranstvá, zeleň, športoviská, škôlky, školy, zariadenia sociálnych služieb. Mladší obyvatelia uprednostňujú bezpečné podmienky pre výchovu detí, na kultúru a šport. Starší rovnako, ale navyše kvalitnejšie miesta pre oddych. Toto územie sa stáva čoraz lepším a krajším miestom pre život. Možno pomaly, ale reálne. Citlivo sa tu však vníma novonavrhovaná výstavba bytových blokov. Potrebné je najskôr dobudovať služby, cesty, chodníky, parkovacie domy, napríklad témou je aj zriadenie cintorína. Je toho viac, ale najdôležitejšie sú vzťahy medzi obyvateľmi, na to sú potrebné tiež priestory na stretávanie. Snáď na Rudohorskej ulici jedno dôležité vzniká, napríklad ako Námestie náš domov Rudlová-Sásová. Nech sa v Rudlovej-Sásovej dobre býva.

Do Rooseveltovej nemocnice začalo jazdiť viac trolejbusov zo záchytných parkovísk pri obchodných centrách

Ku zrýchleniu verejnej hromadnej dopravy oproti individuálnej má napomôcť aj nový bus pruh na Švermovej ulici.

Dopravní experti spracovali pre Rooseveltovu nemocnicu už v minulom roku balík opatrení smerujúci k vytvoreniu adekvátnych podmienok pre aktívne využívanie mestskej hromadnej dopravy a zlepšenie dostupnosti nemocnice počas výstavby tej novej. Všetky sú súčasťou tzv. „Ideového zámeru manažmentu mobility počas rekonštrukcie a výstavby FNŠP F. D. Roosevelta Banská Bystrica“. Rozsiahly dokument, ktorý spracoval tím autorov, podrobne opisuje viaceré analýzy či návrhy riešení týkajúce sa verejnej i statickej dopravy, ale aj organizácie dopravy.

Záchytné parkoviská sú bezplatné

Na základe týchto odporúčaní pristúpilo mesto od pondelka 5. mája k zmene cestovných poriadkov, ktorá posilnila trolejbusové linky číslo 3 a 5 od Vozovne so zachádzaním vybraných spojov na zastávku v smere Tesco do Rooseveltovej nemocnice a späť. Nemocnica zabezpečila bezplatné záchytné parkoviská pri OC Tesco v mestskej časti Radvaň-Kráľová a OC Kaufland na Sídlišku. „Záchytné parkoviská sú bezplatné a v priebehu dňa nie sú vyťažené, v porovnaní s parkoviskami v tesnom dotyku s nemocnicou, ktoré sú plné a spoplatnené. Chceme tak motivovať a podporiť v rozhodovaní ľudí, ktorým to zdra-

votný stav dovoľuje, aby nechali automobily doma alebo na záchytných parkoviskách a presadli do MHD. Vďaka nej sa pohodlne dostanú do nemocnice. Chceme sa poďakovať obom obchodným centráam za spoluprácu,“ povedala Miriam Lapuníková, riaditeľka Rooseveltovej nemocnice.

V rannej špičke spoj každých 6 minút

K posilneniu spojov na vybraných trolejbusových linkách došlo po spoločných rokovaní mesta s dopravcami. Posilnené spoje tak doplnili už teraz bohatú ponuku trolejbusových a autobusových liniek jazdiacich do Rooseveltovej nemocnice. Napríklad zo zastávky záchytného parkoviska Kaufland pri železničnej stanici v čase rannej špičky medzi 6:00 a 9:00 hod. odchádza do nemocnice 29 spojov, čo znamená, že autobus alebo trolejbus jazdí týmto smerom približne každých

6 minút. Parkovanie pri Tesco a Kauflande na záchytných parkoviskách je bezplatné a parkoviská sú vyznačené dopravným značením. Dopravná značka „Parkovisko P+R“ znamená „Park and ride“, teda „Zaparkuj a cestuj verejnou dopravou“. Zároveň na ich existenciu upozorňujú aj veľké návěstidlá na vstupe do Banskej Bystrice na rýchlostnej ceste od Zvolena a Brezna.

Nový bus pruh zvýhodní autobusy a trolejbusy

Ďalšou zmenou, ktorá má za cieľ uprednostniť mestskú verejnú dopravu pred automobilmi je zavedenie bus pruhov, vďaka ktorým môžu autobusy a trolejbusy jazdiť v porovnaní s autami rýchlejšie. Nový bus pruh na Švermovej ulici vedie od odbočky na plážové kúpalisko po kruhový objazd. Upozorňuje naň zvislé aj vodorovné dopravné značenie.

Tak, ako vo všetkých doposiaľ zrealizovaných opatreniach, aj v tomto prípade ide o výsledok rokovaní dopravných expertov, ktorí hľadali optimálne riešenia. Nový bus pruh bude na základe odporúčania dopravnej polície dva mesiace v testovacej verzii. Počas tohto obdobia si nemocnica chce overiť, aký bude mať tento krok dopad na reálnu dopravnú situáciu.

red.

Autobusy majú pred kruhovým objazdom na Švermovej ulici prednosť

Foto: FNŠP F. D. Roosevelta

Prvý cyklobus vyrazí z Banskej Bystrice 24. mája

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Stredné Slovensko opäť spúšťa premávku obľúbených cyklobusov a turbusov do vyhľadávaných horských lokalít. Cyklobus bude premávať od 24. mája do 28. septembra zo

zastávky na Striebornom námestí počas víkendov a sviatkov. Cena lístka je 3 eurá. Turbus bude na trase Banská Bystrica - hotel Kráľová studňa premávať od 24. mája do 26. októbra počas víkendov a sviatkov. Lístky je možné zakúpiť si u vodiča či online. Viac informácií, ako aj cestovný poriadok a online rezerváciu lístkov nájdete na webstránke centralslovakia.eu.

OOCR Stredné Slovensko

Foto: archív OOCR

Párny týždeň

sobota	7:55	smer Malý Šturec
	9:55	smer Donovaly
nedeľa	9:55	smer Donovaly
	1:25	smer Šachtičky

Nepárny týždeň

sobota	7:55	smer Králiky
	9:55	smer Donovaly
nedeľa	7:55	smer Strelníky
	9:55	smer Donovaly

Mesto odkúpilo ďalšie pozemky v Majeri

Po spoločenských zmenách v 90-tych rokoch došlo k privatizácii Technických služieb mesta Banská Bystrica a ich priestory prešli do vlastníctva novovzniknutých súkromných spoločností. Hoci malo mesto v minulých rokoch snahu vrátiť niektoré služby späť do svojej správy, narážalo na absenciu uceleného areálu so zázemím vo svojom vlastníctve. Práve preto samospráva postupne nadobúda pozemky v Majeri, ktorých odkúpenie umožní v budúcnosti vytvorenie vhodnej lokality pre komunálne služby mesta.

Poslanci na ostatnom zasadnutí mestského zastupiteľstva rozhodli o nadobudnutí stavieb a pozemkov v Majeri do majetku mesta s celkovou rozlohou 5 310 m² za cca 560 000 eur. Spolu s mestskými pozemkami, ktoré samospráva už v tejto lokalite vlastní, tak vznikne ucelený mestský areál s rozlohou cca 21 000 m². „Počas uplynulých mesiacov sme rokovali s vedením Slovenskej pošty, ktorá v Majeri vlastní veľký logistický areál so skladovými priestormi a z dôvodu organizačných zmien ho už nepotrebuje. Nielenže by sa dal využívať okamžite, ale v budúcnosti môže slúžiť ako zázemie pre ZAaRES a ďalšie komunálne služby mesta. V súčasnosti areál dokáže vyriešiť aj potreby skladovania mobiliáru súvisiaceho napr. s organizovaním podujatí, ktoré má mesto zložené v skladoch na Rudlovej ceste. Týmto krokom by sme, okrem iného, uvoľnili doteraz využívané priestory pre výstavbu zariadenia sociálnych služieb, na ktoré máme spracovanú projektovú dokumentáciu,“ povedal primátor Ján Nosko.

Pozemky poslúžia v budúcnosti pre potreby ZAaRES-u

Už v roku 2024 získalo mesto do vlastníctva pozemok bývalých zberných surovín na Majerskej ceste o výmere

7 800 m². Ten totiž susedil s pozemkom s rozlohou 6 800 m², ktorý mala samospráva vo svojom vlastníctve dlhodobo, ale bez prístupu na miestnu cestu. Odkúpením susedného pozemku tak mesto svoj pozemok zväčšilo, a zároveň získalo aj prístup na svoj pôvodný pozemok. V bezprostrednom susedstve sa nachádzal aj areál Slovenskej pošty a pozemok

súkromnej osoby, ktorých nadobudnutie odsúhlasilo mestské zastupiteľstvo na svojom aprílovom rokovaní. „Odkúpenie ďalšieho pozemku predstavovalo príležitosť, pretože ide o majetok, ktorý nie je zdevastovaný. Keďže v minulosti sa mestské pozemky predávali, som presvedčený, že je správne, aby sme majetok nadobúdali a sceľovali. Nemyslím si, že je správne vyhovárať sa na rozhodnutia mojich predchodcov. Z minulosti sa treba poučiť, a preto musíme konať tak, aby sme vytvárali dobré možnosti pre budúcnosť nášho mesta. Toto je jeden z príkladov, keď sa pozeráme ďaleko za horizont funkčného obdobia primátora a poslancov,“ doplnil primátor Ján Nosko.

Namiesto ZAaRES-u nájomné byty

V súvislosti s nadobudnutím pozemkov bývalého areálu zberných surovín na Majerskej ceste v minulom roku, sa aktuálne pripravuje vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa projektovej dokumentácie nového sídla a zázemia ZAaRESu v tejto lokalite. V objektoch pôvodného sídla Záhradníckych a rekreačných služieb na Švermovej ulici by mali v budúcnosti vzniknúť mestské nájomné byty.

Z. Marhefková

Zapojte sa do participatívneho rozpočtu a zmeňte svoju komunitu a okolie podľa vašich predstáv

Participatívny rozpočet je obľúbeným a efektívnym demokratickým nástrojom, ktorý umožňuje obyvateľkám a obyvateľom mesta priamo zasahovať do rozhodovania o rozdelení časti verejných zdrojov vyčlenených mestom Banská Bystrica na tento účel. Participatívny rozpočet vytvára nový typ spolupráce medzi obyvateľmi a verejnou správou. Je zameraný na realizáciu konkrétnych projektov navrhnutých obyvateľmi, ale aj na budúcu víziu a podobu nášho mesta či podporu aktívneho občianstva. Participatívny rozpočet v Banskej Bystrici sa teší svojej obľube, o čom svedčí realizácia mnohých projektov. Medzi úspešne zrealizované projekty patria napríklad

Laskomerské singletraily, Relax zóna na Fončorde, parkourové ihrisko na Severnej,

Radvanská záhrada a ďalšie. Tieto projekty zlepšili kvalitu života v meste a vytvorili nové priestory pre komunitné aktivity. Projektové návrhy je možné podávať v dvoch kategóriách: životné prostredie a voľná téma. Svoje návrhy môžete predkladať do 30. septembra 2025. Bližšie informácie o participantovom procese nájdete na webstránke tvormespolu.banskabystrica.sk, v prípade otázok neváhajte kontaktovať pracovníkov Referátu pre participáciu a inováciu v oblasti otvoreného spravovania na e-maili: prbanskabystrica@gmail.com.

Referát pre participáciu a inováciu v oblasti otvoreného spravovania

Plánované konzultačné stretnutia s predkladateľmi	
5. jún	Výbor mestskej časti č. 7 – Iliaš, Kráľová, Kremnička, Rakytovce, Pršianska Terasa
16. jún	Výbor mestskej časti č. 2 – Majer, Senica, Šalková, Uhlisko
17. jún	Výbor mestskej časti č. 3 – Rudlová, Sásová
18. jún	Výbor mestskej časti č. 4 – Jakub, Kostiviar-ska, Podlavice, Skubín, Uľanka
19. jún	Výbor mestskej časti č. 5 – Fončorda
23. jún	Výbor mestskej časti č. 6 – Radvaň
25. jún	Výbor mestskej časti č. 1 – Banská Bystrica centrum

Výstavba združených chodníkov pre peších a cyklistov sa naplno rozbehla

Už v marcovom vydaní Radničných novín sme informovali o projektoch najväčšej rekonštrukcie chodníkov a výstavby cyklotrás v našom meste. Zatiaľ čo stavebné práce v Sásovej napredujú podľa harmonogramu, čulý ruch je už viditeľný aj v mestskej časti Radvaň – Kráľová. Vysúť a ženie zhotoviteľa začínajú zároveň pracovať na budovaní cyklotrasy spájajúcej centrum mesta so Sásovou, ako aj obnove chodníkov a dobudovaní cykloinfraštruktúry na Fončorde.

RADVAŇ

Rekonštrukcia kilometrového chodníka na Radvanskej ulici sa začala

Na Radvanskej ulici v Radvani sa vďaka financiám z Plánu obnovy a odolnosti vo výške 640 000 eur začalo s rozsiahlou rekonštrukciou takmer kilometrového úseku chodníka, ktorý vedie od základnej školy, popri kaštieli Radvanských, popred materské školy až po križovatku pri OC Tesco. Od pôvodného úmyslu vybudovať samostatnú cyklotrasu mesto upustilo po pripomienkach obyvateľov a občianskej rady. Namiesto toho bude chodník v nevyhovujúcom stave prebudovaný na združený chodník pre peších a cyklistov, na ktorom bude mať prednosť výlučne chodec. Cyklista bude musieť svoju jazdu prispôbiť peším.

Nové vstupy do bytových domov i osvetlenie

Súčasťou vybudovania združeného chodníka pre peších a cyklistov je aj rekonštrukcia vstupov do bytových domov a nové verejné osvetlenie. Mesto zároveň pristúpi k splneniu požiadaviek obyvateľov Radvanskej ulice č. 4 – 11, ktorí žiadali oplotenie detského ihriska, rekonštrukciu dažďovej kanalizácie, realizáciu vyvýšeného chodníka slúžiaceho ako spomaľovač v úseku medzi Radvanskou č. 11 a 12, kde prechádzajú automobily zásobujúce základnú školu. Návrhy ľudí smerovali aj k tomu, aby bola z vnútrobloku na Radvanskej ulici pri detskom ihrisku vylúčená automobilová doprava, čo samospráva akceptovala.

Mesto počíta v tejto lokalite aj so samostatnou cyklotrasou a parkovacími miestami

Samostatnú cyklotrasu plánuje samospráva vyznačiť na miestnej ceste na Radvanskej ulici

ci medzi bytovými domami a rýchlostnou cestou R1 až po križovatku s Tescom. Pre zvýšenie bezpečnosti a ochranu cyklistov bude na tejto ceste zriadená zóna s maximálnou rýchlosťou 30 kilometrov za hodinu. Pozdĺž cesty by zároveň mali pribudnúť aj nové parkovacie miesta, ktoré vzniknú na voľných plochách v priestore medzi existujúcimi parkoviskami. Tie by sa mali realizovať po získaní príslušných povolení a schválení finančných prostriedkov v mestskom rozpočte na realizáciu parkovacej politiky v Radvani.

CENTRUM MESTA

Fotografie: MÚJ BB

Začínajú sa aj práce na cyklotrase, ktorá prepojí centrum mesta so Sásovou

Po získaní všetkých povolení, ako aj finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti SR vo výške cca 610 000 eur, sa začína aj s realizáciou obojsmernej cyklotrasy z centra mesta do Sásovej. Budúca obojsmerná cyklotrasa povedie od Základnej školy s materskou školou Štefana Moysesu, pokračovať bude po ľavej strane popod cintorín popri múre, kde v súčasnosti parkujú automobily. Ďalšími stavebnými úpravami prejde Kollárova ulica, kde bude vyčlenený jeden jazdný pruh pre samostatnú cyklotrasu až po križovatku s Rudlovskou cestou. Motoristov upozorňujeme na postupné dopravné obmedzenia.

Zmena dopravného režimu

Kollárova ulica bude kompletne zrekonštruovaná a následne dôjde k zmene dopravného režimu. Spočívať bude v zjednosmernení Kollárovej ulice od križovatky s Komenského ulicou po Rudlovskú cestu, v smere do Sásovej. V smere od križovatky s Komenského ulicou, popod cintorín do centra mesta bude zachovaná jednosmerná doprava s pozdĺž-

ným parkovaním po ľavej strane. Parkovacie miesta, ktoré výstavbou cyklotrasy pod cintorínom ubudnú, plánuje samospráva doplniť na Kollárovej ulici.

Dočasné riešenia na Rudlovskej ceste

Na úseku od Kollárovej ulice po Auris zároveň dôjde na ceste k vyznačeniu cyklokoridoru prostredníctvom piktogramov. Tento úsek Rudlovskej cesty čaká v budúcnosti tiež komplexná rekonštrukcia. V rámci projektu dôjde k zúženiu vozovky a rozšíreniu existujúcich chodníkov. Práve tie sú dnes na niektorých miestach, z dôvodu nevhodne umiestneného verejného osvetlenia, často neprechodné najmä pre mamičky s kočíkmi. Radnica má na tento zámer vypracovanú projektovú dokumentáciu a čaká na realizáciu prác od Stredoslovenskej energetiky, ktorá po plynároch plánuje rekonštruovať v tejto lokalite elektrické rozvody. Od Aurisu povedie cyklotrasa cez podchod a popri čerpacej stanici na Rudlovskej ceste až po križovatku na ul. kpt. Jaroša. V súčasnosti mesto projektovo pripravuje aj ďalšie pokračovanie tejto trasy, ktorá nadviaže na združený chodník pre peších a cyklistov na Ďumbierskej ulici, ktorý prepojí spodnú časť sídliska Sásová.

FONČORDA

Najrozsiahlejšia obnova chodníkov na Fončorde s cykloopatreniami

Vďaka získaným financiám vo výške cca 1,5 mil. eur sa na Fončorde začína aj s obnovou mnohých úsekov nevyhovujúcich chodníkov na Oremburskej, Mládežníckej, Tulskej, Internátnej ulici, na ulici Družby, Moskovskej a Okružnej ulici. Nadväzovať budú na už vybudované združené chodníky pre peších a cyklistov a plánovanú cyklotrasu, ktorá prepojí Fončordu s Radvaňou novým bezpečným a osvetleným koridorom medzi Okresným policajným riaditeľstvom na Okružnej ulici a obchodným centrom Kaufland na Nám. L. Štúra, pri ktorom sa plánuje výstavba cyklotrasy spájajúcej centrum mesta a mestskú časť Radvaň. Obyvatelia Fončordy sa tak vďaka tomuto prepojeniu v budúcnosti dostanú do rôznych častí mesta peši a na bicykli bezpečne.

Z. Marhefková

Invázne rastliny

Prevenca je finančne najpriateľnejší a najjednoduchší spôsob boja proti inváznym druhom. Zamedzenie zavlečenia potenciálne invázných druhov je prvým a najdôležitejším spôsobom ochrany ekosystémov územia. Predstavujeme ďalšie druhy invázných rastlín na Slovensku.

Ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia* L.)

Fotografie: ŠOP SR

Je to jednodomá, jednoročná bylina dosahujúca výšku od 0,2 do 2,5 metra. Má chlpatú alebo husto plstnatú bohato rozkonárenú byľ. Listy sú jednoducho až trojito perovito strihané, na rube sivozelené, chlpaté. Kvety sú drobné žlté, usporiadané v malých úboroch v strapci. Plodom je drevnatá, červeno-hnedá nažka. Ambrózia sa šíri najmä za prispenia vtáctva (zoochória), alebo vody (hydrochória). Porasty

pozdĺž ciest a na poliach sa na svoje stanoviisko dostali pravdepodobne pričinením človeka, prevozom poľnohospodárskych plodín (napr.: počas žatvy). Kvitne od augusta do polovice októbra. Rastliny dokážu vyprodukovať až 2 miliardy peľových zŕn za deň, ktoré sú prenášané na dlhé vzdialenosti vetrom a u citlivých ľudí spôsobujú značné dýchacie problémy a alergie. Kvety sú opelované pomocou vetra. Semená klíčia po dlhých daždivých periódach aj v chladnom období. Sú schopné udržať si životaschopnosť v pôde aj po dobu 40 rokov. Najlepšie sa jej darí na pôdach s neutrálnym alebo kyslým pH. Je odolná voči letným horúčavám, suchu alebo slanosti pôdy. Introdukovaná bola pravdepodobne s osivom do mnohých krajín Európy, Južnej Ameriky, Austrálie, Taiwanu, Číny a Japonska. V 19. storočí však bola dovezená do Francúzska a Nemecka ako kontaminant poľnohospodárskych produktov zo Severnej Ameriky. **Likvidácia:** Mechanické odstraňovanie sa uskutočňuje vytrhávaním rastliny aj koreňmi, resp. skosením pred zakvitnutím. Ambrózia je vysoko senzitívna na herbicídy. Už jeden postrek môže pomôcť zamedziť ďalšiemu šíreniu rastliny.

Netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*)

Jednoročná bylina, dosahujúca v dobe kvitnutia výšku niekedy až 2,5 metra. Má množstvo jednoduchých, 15 až 20 cm dlhých, špirálovito zatočených hlavných koreňov. Stonka je dutá, vzpriamená a ružovkasto sfarbená. V miestach kolienok stonka nesie žľaznaté palistky. Kvety sú ružové až fialovo červené, súmerné, veľmi dekoratívne. Plodom je tobolka, ktorá po dozretí pri dotyku praská a vystreľuje semená na relatívne veľkú vzdialenosť. Zrelé semená sú vystreľované z plodov mechanizmom zvaným balochória, ktorý je typický pre všetky druhy z čeľade netýkavkovitých. Vystrelené semená sú väčšinou transportované na dlhšie vzdialenosti vďaka vode resp. vodným tokom, na hladine ktorých pristanú (hydrochória). Nie sú však schopné udržať sa na hladine dlho, klesajú na dno, no ne strácajú svoju životaschopnosť. Ak sa dostanú opäť na breh sú schopné vyklíčiť. Netýkavka žliazkatá sa rozmnožuje výhradne pohlavne (generatívne). Pôvodné stanovišťa netýkavky sú vlhké, otvorené priestranstvá v lesoch a krovinách v nadmorskej výške 1800 – 3200 m n. m. v pohoriach Strednej Ázie, najmä v Himalájach. V súčasnosti invaduje aj vo veľkej časti Slovenska. **Likvidácia:** Prevencia by mala byť zameraná na obmedzenie výsadby netýkavky na okrasné účely. Vzhľadom na slabý koreňový systém, je mechanické vytrhávanie jednoduché. Mladé rastliny ešte reagujú na chemické postreky, avšak kvitnúce rastliny sú aj napriek postreku schopné produkovať životaschopné semená. Biologické formy likvidácie sú zatiaľ neznáme.

Oddelenie životného prostredia, MsÚ BB

Do potoka odpad nepatrí. Ani ten zelený.

Na území mesta sa nachádza 11 pomenovaných potokov a ďalšie bezmenné vodné toky, z ktorých niektoré sú dlhý čas bez vody a naplnia sa prevažne len po dažďoch alebo pri jarnom topení snehu. Rudlovský potok napriek pomerne malej dĺžke patrí svojim povodím medzi najdôležitejšie v katastri mesta. Zaberá väčšinu územia najväčšieho sídliska Sásová a Rudlová, počas zrážok zberá všetky vody z tohto územia vrátane spevnených plôch a diaľničného obchvatu. Pramení v Jelšovom hájiku, od Karpatskej ulice po obchodný dom LIDL tečie v podzemí, následne tečie po povrchu v susedstve rodinných aj bytových domov a následne pri Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny na Skuteckého ulici vteká do podzemia, až vyústi do rieky Hron. Tam, kde Rudlovský potok vteká do podzemia, sa nachádzajú technické zábrany – radlice a česlá, ktorých účelom je zabrániť vniknutiu nežiadúcich telies do podzemnej časti a predchádzať úrazu alebo ujme na zdraví. Mesto prostredníctvom zazmluvnenej spoločnosti zabezpečuje ich pravidelnú údržbu, hlavne po

každom väčšom daždi. Počas väčšiny roka má Rudlovský potok výšku hladiny od 10 do 20 cm. Problém nastáva počas dlhodobých a prívalových dažďov, keď sa hladina výrazne zvýši a veľká voda so sebou nesie aj zelený odpad končiaci vo vodnom toku. Stáva sa to hlavne v jarných mesiacoch, že sa česlá na potoku zanesú a následne v tomto mieste hrozí vy-

Foto: archív MsÚ BB

breženie vodného toku, čo sa stalo už viackrát v minulosti a spôsobilo nemalé škody. Touto cestou chceme vyzvať všetkých obyvateľov a vlastníkov nehnuteľností v blízkosti vodných tokov na území mesta vrátane Rudlovského potoka, aby do nich nevhádzali žiadne odpady, ani zelený odpad v podobe lístia, trávy, konárov, kmeňov stromov a podobne. Ide o protizákonné konanie, za ktoré je možné uložiť sankciu. V Banskej Bystrici je pre bytové aj rodinné domy dlhodobo zavedený systém zberu komunálnych odpadov vrátane zberu biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu. Ak ho obyvateľ vyprodukuje viac ako je kapacita zberovej nádoby, môže ho v rámci uhradeného ročného poplatku za odpad odovzdať na mestskom zbernom dvore pri malej železničnej stanici Radvaň. Ďalšou možnosťou je zelený odpad odovzdať aj počas jarného a jesenného sezónneho zberu biologicky rozložiteľného odpadu.

Odd. odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev

Predzáhradkový manuál pomôže obyvateľom skrášliť si okolie svojho domu

Predzáhradka je spravidla zelený priestor medzi bytovým domom a chodníkom. Obyvatelia mesta môžu tieto zelené plochy zveľadiť podľa svojich predstáv, musia však dodržať niekoľko základných pravidiel.

Pracovníci príspevkovej organizácie Záhradnícke a rekreačné služby (ZAaRES), ktorí sa starajú o mestskú zeleň evidujú, že čoraz viac obyvateľov mesta si prispôsobuje predzáhradky pred bytovými domami podľa svojho vkusu. Práve preto pripravili tzv. Predzáhradkový manuál, ktorý stanovuje jasné pravidlá pre každého, kto si chce skrášliť okolie svojho obydli. „Záujem ľudí o skrášlenie predzáhradiek pri svojich bytovkách nás veľmi teší. Aby sme predišli akýmkoľvek nejasnostiam, čo sa môže a čo nie, vytvorili sme Predzáhradkový manuál, ktorého je potrebné sa držať. Pri akejkoľvek doplňujúcej otázke sa verejnosť môže obracať na našich odborných zamestnancov,“ povedal riaditeľ ZAaRES-u Ivan Šabo. Podľa Predzáhradkového manuálu je pri príprave novej predzáhradky dovolené odstrániť povrchovú časť trávniku, s odpadom je však potrebné naložiť podľa platných právnych predpisov. Je dovolené odstraňovať pôvodné kvety a rastliny, no je zakázané odstraňovať vzrastlú zelen. Dôležité

Fotografie: ZAaRES

je predzáhradku označiť a vymedziť tak, aby bolo jasné, že ide o upravovaný priestor. Zo strany obyvateľov sú vítané povrchové a malé terénne úpravy, napríklad kyprenie pôdy, odstránenie pôvodného trávniku a jeho nahradenie mulčom, kôrou alebo kamienkami. Ľu-

dia tiež môžu vysádzať okrasné kvety, kríky, trvalky alebo zakrpatené dreviny. Dovoľené je tiež doplnenie predzáhradky dekoratívnymi prvkami – črepníkmi alebo nízkymi ohrádkami do výšky maximálne 50 cm. Iniciatíve pri starostlivosti o predzáhradku sa medze nekladú, vítané je kosenie tráv, polievanie rastlín, udržiavanie čistoty a vytváranie príjemného prostredia pre obyvateľov a návštevníkov. Zakázané je samovoľné odstraňovanie a výsadba vzrastlej zelene, budovanie trvalých plotov, múrikov, osádzanie veľkých balvanov, budovanie altánkov alebo záhradných domčekov. Na tieto zámery je potrebný súhlas správcu zelene. Ďalej je zakázané vysádzanie inváznych rastlín či používanie agresívnej chémie na odbúranie.

Bližšie informácie ohľadom predzáhradiek sa dozviete na internetovej stránke www.zaaresbb.sk/zelen, prípadne kontaktujte ZAaRES na tel. čísle 048/2851802 alebo emailovej adrese sekretariat@zaaresbb.sk.

S. Jurtinus

Čo je vítané? Starostlivosť o predzáhradku kosenie tráv, polievanie rastlín, udržiavanie čistoty Vytváranie príjemného prostredia pre obyvateľov a návštevníkov kreatívne využívanie priestoru pre oddych alebo rodinné stretnutia	Čo je vítané? Povrchové a malé terénne úpravy kyprenie pôdy, odstránenie pôvodného trávniku a nahradenie ho mulčom, kôrou, kamienkami a pod. Sadenie okrasných rastlín kvety, kríky, trvalky, druhy okrasných a zakrpatených drevín	Čo je zakázané? Odstraňovanie a výsadba vzrastlej zelene www.zaaresbb.sk/podnety Budovanie trvalých plotov alebo stavieb napr. múrky, veľké kamene, altánky, záhradné domčeky – na tieto úpravy je potrebný súhlas mesta	Čo je zakázané? Vysádzanie inváznych rastlín rastliny ako zlatobýľ, netýkavka a iné podľa nariadení č. 150/2019 Z. z. Používanie agresívnej chémie na odbúranie, ochranu rastlín používajte len prípravky určené na tento účel, ideálne ekologické alebo na prírodnej báze
--	---	---	--

Fontána na pitie na námestí SNP

Na zlý stav fontány upozornilo cez portál odkazprestarostu.sk viacero obyvateľov mesta. Pracovníci Podniku medzitru práce v ostatných dňoch fontánu na pitie obnovili, z mramorového podstavca odstránili vodný kameň a zrekonštruovali ventily na vodu. Fontána je tak pripravená na letnú sezónu osviežiť obyvateľov a návštevníkov mesta. Portál odkazprestarostu.sk slúži pre

Foto: archív MsÚ BB

hlásenie problémov týkajúcich sa hmotných vecí, ktoré môžu byť v meste upratané, opravené, vymenené, alebo odstránené. Podnet sa musí týkať konkrétnej lokality, preto pri nahlasovaní portál vyžaduje fotografiu alebo videozáznam. Nenahlasujte urgentné problémy, ani také, ktorých riešenie je v kompetencii polície.

red.

**ODKAZ PRE
STAROSTU**

Mesto ocenilo osobnosti a inštitúcie

Do Kroniky mesta Banská Bystrica pribudli mená ďalších laureátov. Počas galavečera v Cikkerovej sieni historickej radnice odovzdal primátor Ján Nosko verejné ocenenia šiestim osobnostiam a zástupcom troch kolektívov.

Na fotografii zľava: Marian Gúčík, Vladimír Baláž, Stanislav Okapec, Stanislav Kaniansky, za Bilingválnu slovensko-francúzsku sekciu Gymnázia J. G. Tajovského zástupkyňa riaditeľka Monika Ďurčová, primátor mesta Banská Bystrica Ján Nosko, za kolektív pracovníkov Kultúrneho centra Robotnícky dom vedúca Lýdia Baranová, syn Oty plávckovej Ivan Plávka, Ján Haruštiak, za organizáciu Záhradnícke a rekreačné služby mesta riaditeľ Ivan Šabo.

Zoznam osobností ocenených za rok 2024 tvorí podľa primátora Jána Noska skladačku, ktorej časti do seba krásne zapadajú a ocenených vo svojom príhovore prirovnal ku hviezdám. „Trajektória, po ktorej sa naši laureáti pohybovali a pohybujú, je tvorená vášňou, trpezlivosťou, odvahou i odhodlanosťou, rovnako ako láskou k pravde, túžbou chápať, pomáhať, hľadať cesty, úctou k vzdelaniu, k vede i ku kráse.“ Podľa jeho ďalších slov vníma ako poctu, že mohol v mene všetkých Banskobystričaniek a Banskobystričanov poďakovať a pozrieť sa do očí laureátov verejných ocenení nášho mesta.

Čestné občianstvo

Za odvalu a hlbokú oddanosť pravde a slobode, ktorými počas obrodného procesu 60. rokov obohatila morálny odkaz mesta a zanechala v ňom trvalú stopu, sa novou čestnou občiankou mesta stala, in memoriam, novinárka Ota Plávková. Preslávila sa kritickými komentármi, nebála sa otvorene kritizovať problémy v spoločnosti i politických predstaviteľov komunistického režimu. Za tento postoj bola v roku 1969 prepustená z rozhlasu. Aj napriek tomu, že ju normalizačný režim obmedzoval, sledoval a diskriminoval, pokračovala v písaní a svoje príspevky uverejňovala v Rádiu Slobodná Európa a Hlas Ameriky. Rehabilitovaná bola po páde totalitného režimu v roku 1989. Zomrela 1. novembra 2002 v Bratislave a pochovaná je na Eva-

njelickom cintoríne v Lazovnej ulici v Banskej Bystrici. Ota Plávková získala v roku 2024, in memoriam, Rad Ľudovíta Štúra II. triedy. Jej odkaz žije ďalej v historických a novinárskych kruhoch ako symbol odvahy, integrity a bojovnosti proti represívnym režimom.

Cena mesta

Poslanci mestského zastupiteľstva udelili Cenu mesta MUDr. Vladimírovi Balážovi, PhD. za výnimočný prínos v oblasti urológie, transplantácie a robotickej chirurgie, ako aj za zásluhy pri rozvoji slovenského zdravotníctva a zdravotníckej legislatívy. RNDr. Stanislav Kaniansky bol ocenený za výnimočnú pedagogickú činnosť pri výučbe astronómie a šírenie vedeckých poznatkov o vesmíre naprieč generáciami. Cena mesta bola udelená i bilingválnej slovensko-francúzskej sekcii Gymnázia Jozefa Gregora Tajovského v Banskej Bystrici za dlhoročný prínos k rozvoju vzdelávania, kultúry a medzinárodnej spolupráce, ktorý výrazne obohatil život mesta.

Cena primátora

Cenu primátora si prevzal Prof. Ing. Marian Gúčík, PhD. za výnimočný prínos k rozvoju vysokoškolského vzdelávania, vedeckého výskumu a cestovného ruchu, ako aj za významnú celoživotnú pedagogickú činnosť. Za výnimočný prínos k rozvoju slovenskej divadelnej kultúry, založenie divadelných súborov, organizovanie festivalov a realizáciu

divadelných workshopov pre deti, vrátane detí so zdravotným znevýhodnením udelil primátor Ján Nosko cenu Mgr. Jánovi Haruštiakovi. Ďalším laureátom Ceny primátora sa stal MUDr. Stanislav Okapec za výnimočný prínos v oblasti rádiológie a intervenčnej rádiológie, za inováciu, odbornú prácu a výchovu nových generácií slovenských lekárov. Cenu primátora si odniesol aj kolektív pracovníkov kultúrneho centra Robotnícky dom za nezastupiteľný prínos ku kultúrnemu, umeleckému a komunitnému daniu v Banskej Bystrici a príspevková organizácia mesta Záhradnícke a rekreačné služby pri príležitosti 60. výročia, za dlhoročný výnimočný prínos k zlepšovaniu kvality verejného priestoru a života obyvateľov Banskej Bystrice.

Autorom grafického stvárnenia ocenenia pre laureátov je akademický maliar a grafik Igor Benca. Tohtoročný námet hľadal v kráse bohato zdobených portálov a fasád mestských domov, ktoré odkazujú na architektúru a sochársku tvorbu baroka a klasicizmu. „Historický vplyv európskych miest sa odzrkadľuje na každom kroku prejdennom po dlažbočných kockách bystrických uličiek. Bohyne, Atlas, chrliči, nymfy a škriatkovia sa ticho vznášajú nad našimi hlavami a čakajú, kedy zdvihneme hlavu od svojich mobilov a všimneme si ich dokonalú krásu,“ uviedol doc. Igor Benca, akad. mal.

S. Jurtinus

Na Dňoch mestskej kultúry zažijeme Banskú Bystricu ako nikdy predtým

Hlavnou témou podujatia je 770. výročie udelenia mestských privilégií, ktoré sa ponese celým programom plným kreativity a moderného stvárnenia histórie.

Banská Bystrica sa v dňoch 20. a 21. júna premení na pulzujúce centrum osláv. Mesto, v spolupráci inštitúciami zriaďovanej a ne-zriaďovanej kultúry, pripravilo pre svojich obyvateľov a návštevníkov bohatý dvojdnový festival mestskej kultúry. Návštevníci sa môžu tešiť na jedinečné zážitky, ktoré prepoja minulosť so súčasnosťou. Pripravené je oživenie mestských hradieb prostredníctvom pôsobivých inštalácií, pripomínajúcich aj dramatické momenty histórie, akými boli veľké požiare. Exkluzívne bude sprístupnený interiér Petermanovej veže vďaka industriálnej rekonštrukcii hradobných múrov, ktorá ponúkne unikátnu simuláciu ochodze a netradičné výhľady na mesto. Chýbať nebude ani pohľad na simuláciu obnovenia Lazovnej brány v jej historickej podobe.

Hudba, tanec a ohnivá esencia

Hudobným ťahákom Dní mestskej kultúry bude nepochybne atraktívny koncert populárnej skupiny Heľenine oči a predkapely Škridle, ktorý bude sprevádzaný plameňovou šou priamo v mestskej fontáne na Námestí SNP. Okrem toho sa Námestie Štefana Moyseša premení na tančiareň, kde záujemcov inštruktori z tanečnej školy K-dance naučia základy swingu. Svoje tanečné kroky si následne budú môcť vyskúšať na koncerte banskobystrickej skupiny Gatsby Sound Orchestra. V sobotu večer sa fontána na Námestí SNP opäť rozžiari ohňom počas dynamickej ohňovej šou v hudobnom sprievode kompozície Martina Pisku.

Živé ulice a námestia

Kultúrny program oživí viaceré známe lokality. Lazovnú ulicu spestria podujatia Štátnej vedeckej knižnice a Literárneho hudobného múzea, výstava a ochutnávka piva v kaviarni Poetica, koncert Alliance Française a vystúpenie Štúdia Tanca pri industriálnej obnove Lazovnej brány. Národná ulica bude v sobotu až po Národnú banku uzavretá pre dopravu, aby si Banskobystričania mohli vychutnať atmosféru pripomínajúcu jej historický ruch, doplniť ju mohli brunchom z kaviarne Výklad a celodenným pohodovým programom. Námestie Štefana Moyseša ponúkne výstavu minerálov z okolia Banskej Bystrice, šachové partie a sobotný program pre deti. Z Hodinovej veže budeme svedkami svetelného signálu z Var-

tovky, ktorý symbolicky pripomenie varovné ohne pred nepriateľmi. Taktiež nás čaká zaujímavá jazda linkou MHD číslo jedna, ktorá ponúkne cestujúcim historické fotografie mesta a medzi zastávkami si vypočujeme víťaznú povesť o Banskej Bystrici z autorskej literárnej súťaže Banskobystrické pierko, v spolupráci s Dopravným podnikom mesta Banská Bystrica a Verejnou knižnicou Mikuláša Kováča.

Vizualizácia plánovaných inštalácií počas Dní mestskej kultúry

Fotografie: O. Kulovský

Ponor do histórie a umenia v múzeách a galériách

Bohatý program doplní aj Stredoslovenská galéria komornou prezentáciou študentských prác Akadémie umení (AKU) s názvom PRETORIUM: 770.IDM:BB. Výstava, ktorá vznikla v spolupráci galérie, mesta a AKU, predstaví tvorbu študentov z Katedry intermédií, digitálnych médií a priestorovej tvorby a ponúkne netradičný výhľad na historické centrum. Túto expozíciu doplní hlavný výstavný program galérie – premiérovu uvedenú zreštaurovanú kolekciu malieb Gejzu Angyala (1888 – 1956) zo zbierky NBS – Múzea mincí a medailí Kremnica.

Stredoslovenské múzeum pri príležitosti jubilea pripravilo výstavu „BB•770•SM / BANSKÁ BYSTRICA 770 ROKOV MESTOM“. Návštevníci sa môžu tešiť na prehliadku expozícií v Matejovom dome a prednášku „Mesto v kamennom objatí“, ktorá priblíži dejiny mestského opevnenia s porovnaním historických vyobrazení a súčasného stavu. Súčasťou bude aj prehliadka repliky mestskej brány a prekvapenie na trase. Svoje brány pre verejnosť otvoria aj Poštové múzeum a Múzeum SNP.

Medzinárodní hostia a súčasné umenie

Do Banskej Bystrice zavítajú aj priatelia z partnerského mesta Charleston (USA) – Mládežnícky symfonický orchester, ktorý odohrá koncert v Kostole Nanebovzatia Panny Márie. V Laboratóriu súčasného umenia sa uskutočnia komentované prehliadky Niny Hásovej a jej otca o zákutiach Banskej Bystrice. Kreatívne duše potešia workshopy maľby, kreslenia, keramiky a iných techník v UMno a Rozkvet galérií.

Program pre najmenších

Myslelo sa aj na deti, pre ktoré je pripravený zaujímavý a interaktívny program. Vedecká hračka si pripravila niekoľko stanovišť po celom meste, medzi ktorými bude premávať vláčik Neusohl. Na Starej tržnici sa deti hrou formou naučia základy finančnej gramotnosti, vyskúšajú si minikurz animácie s Bábkovým divadlom na Rázcestí či nahliadnu do histórie mestských hradieb.

Alternatívne vízie mesta

Počas Dní mestskej kultúry budú mať obyvatelia a návštevníci jedinečnú príležitosť nahliadnuť aj do alternatívnych podôb nášho mesta. V priestoroch Záhrady – Centra nezávislej kultúry (sála Z1) sa uskutoční výstava s názvom „Aká si mala byť Bystrica?“. Táto expozícia predstaví architektonické modely, nerealizované návrhy urbanistických lokalít a vizuálne súťažné návrhy konkrétnych budov, ktoré mali ambíciu formovať tvár mesta, no z rôznych dôvodov ostali len v modelovej podobe. Tešíme sa na vás!

K. Hulinová,
Kultúrne centrum Robotnícky dom

Andrej Hanzlík (1850 - 1931)

starosta, mecén, národovec
a advokát chudobných

Foto: archív
Stredoslovenské múzeum

V radvanskej evanjelickej rodine cirkevného funkcionára, pokladníka a hrebenára Andreja Hanzlíka (1817 – 1877) a Zuzany Záhonovej (1819 – 1903) pochádzajúcej zo súkenníckej rodiny, sa 29. októbra 1850 narodilo druhé dieťa – syn Andrej. Pokrstili ho o päť dní neskôr 3. novembra. O šesť rokov starší brat Ján (1844 – 1901) bol pekár, mladšia sestra Zuzana (1861) sa vydala do rodiny spisovateľky Eleny Maróthy-Šoltésovej, za manžela si vzala spisovateľkinho brata, obchodníka Juraja Šoltésa z Mošoviec. Korene rodiny Hanzlíkovcov siahajú do 17. storočia, generácie sa venovali prevažne hrebenárskemu povolaniu. Remeselná výroba bola od 19. storočia v recesii, Hanzlíkovci preto prešli prirodzenou rekvalifikáciou. Posledný Hanzlík Andrej (1883 – 1932), syn pekára Jána, pôsobil ako ministerský úradník v Prahe. Ním skončila história remeselníckej rodiny z Radvane. Andrej Hanzlík si okolo roku 1910, ako 60-ročný kúpil v Lazovnej ulici dvojpodlažný dvojtraktový dom č. 17, v ktorom bola aj hojne navštevovaná knižnica s dielami slovenských autorov. Ako slobodný a bezdetný nezištne pomáhal 9 sirotám, ktoré ostali po bratovi Jánovi (Ján, Kornélia, Gustáv, Anna, Zuzana, Juliana, Ľudmila, Andrej, Mikloš) a manželke Juliane. Hanzlíkove staromládenectvo malo podľa slov priateľa a evanjelického farára ThDr. Jána Slávika pôvod v obave, že nastávajúcej manželke nebude vedieť splniť jej predstavy. Zaujímavé je, že radvanský rodák Andrej Hanzlík sa stal občanom Banskej Bystrice až 6. mája 1925, kedy získal oficiálne trvalé domovské právo v meste. V posledných troch rokoch žil utiahnuto vo svojom dome, kde ako 80-ročný 4. januára 1931 zomrel. Pohreb sa konal v stredu 7. januára.

Politická kariéra

Andrej Hanzlík študoval na právnickej akadémii v Prešove (1870 – 1872), potom v Nemecku. Po ukončení štúdií sa stal advokátskym koncipientom u Dr. Samuela Medveckého vo Zvolene, brata spisovateľky Terézie Vansovej. Neskôr bol advokátom v Banskej Bystrici, známym ako „advokát chudobných“. V prvých obecných demokratických voľbách v Československu ho 16. septembra 1923 zvolili za banskobystrického starostu. Ako 73-ročný nastúpil do 4-ročného

úradu a zastával ho od 1. novembra 1923 do 1. októbra 1927. V dobovej tlači čítame: „Za starostu bol zvolený Andrej Hanzlík, pravotár ... svojou rozvahou a príkladným charakterom kľudne riadil osud nášho mesta po celé 4-ročné volebné obdobie. Za tento čas sa veľmi mnoho vykonalo na rozkvet nášho mesta“. Hanzlík bol vo zvolenskom senioráte cirkevným dozorcom aj dlhoročným právnym zástupcom obchodnej Tatra banky, ktorá ho v starobe finančne podporovala. Niekedy sa chybné spája jeho meno s vítaním československého prezidenta Tomáša Garrigua Masaryka 25. augusta 1923 v Banskej Bystrici. Prívrženec čechoslovakizmu však prezidenta nemohol vítať, pretože starostom bol v tom období krátko (marec – október 1923) Koloman Mikula. Podľa dr. Slávika [Hanzlík] „nebol rozhodný, výbojný, ač charakter – Slovák, neschvaľoval voľby, boje, ráznosť, aktivitu, čo sme mu neraz mali za zlé ... keď bol starostom nechcel nijak dopustiť aby sa mesto zadlžilo a aby farchy, dane boli zdvihnuté.“

Snahy o výstavbu Národného domu

V meste ani po vojne nezanikla myšlienka postaviť nové divadlo. Pôvodný zámer nahradila predstava Národného domu. Hanzlík bol podporovateľom tejto myšlienky, preto vplyvnému slovenskému politikovi, v tom čase ministrom poľnohospodárstva Milanovi Hodžovi napísal 15. decembra 1923 list, v ktorom o. i. uvádza: „Teraz ale, keď centrálné polozenie mesta Banskú Bystricu za kultúrne centrum Slovenska určuje, nemôžeme sa uspokojiť s jednoduchým divadlom, ale musíme vybudovať „Národný Dom“, ktorý následkom jeho veľkého významu má byť najmonumentálnejšia budova, ktorá už so svojou polohou, s rozmermi dokazuje to, že dôstojne zastupuje vec národnej kultúry slovenskej.“ Za osobnej účasti Andreja Hanzlíka aj za účasti predstaviteľov duchovnej i svetскеj správy mesta bol 19. júna 1927 položený základný kameň. Budova za 7 miliónov bola v roku 1928 dokončená podľa návrhu architekta Emila Belluša.

Mestská základina Andreja Hanzlíka - podpora mladých študentov

Ešte v čase prešovských štúdií sa Hanzlík spolu s gymnazistami, bohoslovcami, budúcimi právnikmi a bývalými študentmi angažoval vo fonde Študentská rozpomienka na Prešov, aby z úrokov podporili nadaných študentov. Prvým štipendistom s podporou 3 zlaté bol Sámuel Levko, študent 1. ročníka gymnázia. Počas Hanzlíkovho funkčného obdobia bola aj v Banskej Bystrici založená na podporu stredoškolských a vysokoškolských študentov zo sociálne slabých rodín Mestská základina Andreja Hanzlíka. V roku 2009 mestská samospráva Štipendijný fond Andreja Hanzlíka obnovila.

Vzťahy s národovcami - podpora mladých literátov

Andrej Hanzlík udržiaval priateľské vzťahy s mnohými slovenskými literátmi, najmladší Sládkovičov syn, básnik Martin Metod Braxatoris, farár v Senici napísal k 80. Hanzlíkovým narodeninám oslavnú báseň, v ktorej vyzdvihol šľachetnosť, dobré srdce, altruizmus „nestora váženého, kmeňa osemdesiatročného“. Hanzlík pomáhal aj mladým literátom, ako bol redaktor Izidor Žiak-Somolický, ktorému Hanzlík celoživotne pomáhal. Podporoval aj študenta medicíny v Prahe Mateja Bencúra, budúceho Martina Kukučína, ktorému dokonca kúpil oblek na promóciu. Ako advokát chodil Hanzlík spolu s členmi významnej radvanskej prachárskej rodiny Turzovcov, Izidorom Somolickým a s vybranými študentmi do Radvane na faru k Jozefovi Hodžovi, ktorého po básnikovej smrti (1872) zvolili za jeho nástupcu. Čítali sa tam slovenské časopisy, diskutovalo o národných veciach. V roku 1881 zorganizoval Hanzlík dôstojnú rozlúčku so zosnulým 52-ročným štúrovským básnikom Jánom Bottom, ktorý posledných desať rokov žil v Banskej Bystrici.

Hrobové miesto Hanzlíkovcov na evanjelickom cintoríne

Andrej Hanzlík je pochovaný na evanjelickom cintoríne v Lazovnej ulici. V hornej časti náhrobku je jeho podobizeň – epoxidový odliatok v tvare oválneho reliéfu. Bronzový originál so signovaním „Horn G“ je od roku 2001 uložený v expozícii Stredoslovenského múzea Matejov dom. V tom istom hrobe je pochovaná neter Ľudmila Stollmannová rod. Hanzlík (1881 – 1971), vo vedľajšom švagriná Juliana Hanzlík rod. Riečanská (1841 – 1918) a synovec, posledný Andrej z rodu Hanzlík (1883 – 1932). V ďalších dvoch hrobových miestach sú pochovaní: otec Andreja Hanzlíka a Anna Thomka rod. Hanzlík (1819 – 1887). V zbierkovom fonde Stredoslovenského múzea sa nachádza aj veľkorozmerný portrét Andreja Hanzlíka z roku 1926.

P.S. Zo spomienok Jozefa Gregora Tajovského

S roka na rok zmenšuje sa mi kruh starých priateľov ... jedným z najdrahších mi bol Andrej Hanzlík, pravotár v Banskej Bystrici, môj prvý národný učiteľ, ktorý ma temer pred 40 rokmi prvý raz otcovsky privítal vo svojej kancelárii ... Koľko charakterných drobností; intímnych záležitostí na ktoré nikdy historik nepríde, mi spomínali a ja som sa tešil alebo žiaval, zlostil sa a len na jedno zabudol – poznačiť si to. Vtedy bolo všetko v živej pamäti, ale dnes? Vyvialo temer všetko zo starej hlavy alebo je mi neurčité, nejasné, nemôž na papier položiť.

F. Glocko, Stredoslovenské múzeum

Basketbalistky UMB dosiahli historický úspech

Basketbalistky Univerzity Mateja Bela zakončili sezónu 2024/2025 na vynikajúcom 6. mieste v extralige žien, čo je najlepší výsledok v histórii klubu. Tento úspech nadväzuje na stabilný progres, ktorým si náš tím prešiel počas uplynulých rokov. V sezóne, ktorú sme odštartovali oslavou 10. výročia založenia klubu, sme zároveň zavýšili piaty rok pôsobenia v najvyššej ženskej basketbalovej súťaži a celkovo šiesty rok v rámci 1. ligy žien. Výsledné 6. miesto sme vybojovali až v dramatickom treťom zápase rozhodujúcej série, čo len podčiarkuje charakter a nasadenie nášho tímu. Naše basketbalistky sa v konečnom hodnotení umiestnili pred tradičnými účast-

Foto: archiv A. Izáková

níkmi prvej päťice, ako sú CBK Košice či ŠBK Šamorín, čo len potvrdzuje stúpajúcu výkonnosť a silu tímu z akademického prostredia.

Veľké ďakujeme patrí všetkým fanúšikom, partnerom a podporovateľom, Univerzite Mateja Bela, FTVŠaZ UMB, ŠK UMB, ktorí stoja pri nás. A predovšetkým gratulujeme celému tímu za príkladnú bojovnosť, súdržnosť a reprezentáciu univerzity aj mesta. Srdečne tiež pozývame na Finále univerzít Slovenskej republiky v basketbale mužov a žien, ktoré sa uskutoční 27. – 28. mája v športovej hale na Tajovského 40. Na najväčšom slovenskom univerzitnom podujatí v basketbale sa stretnú najlepšie výbery univerzít zo štyroch regiónov Slovenska. Príďte povzbudiť náš UMB tím a zažiť výnimočnú športovú atmosféru!

A. Izáková, manžérka tímu

Olympijský festival je zážitkom pre stovky detí

Mesto Banská Bystrica ožilo olympijskou atmosférou, vďaka sérii olympijských festivalov určených pre žiakov základných škôl a škôlkarov. Olympijské festivaly sú tradične rozdelené podľa vekových kategórií. Pre žiakov II. stupňa základných škôl sa festival uskutočnil 14. mája 2025 na ihrisku Základnej školy Golianova na Uhlisku, kde mladí športovci absolvovali rôzne disciplíny inšpirované olympijskými športami. V atletike beh na 60 a 800 m, štafetový beh 4 x 250 m a skok do diaľky. Okrem toho si dievčatá a chlapci 5. až 9. ročníkov zasúťažili v basketbale, vo vybíjanej i v malom futbale a florbale. Pre žiakov I. stupňa sú olympijské dni organizované v troch samostatných termínoch a lokalitách. Dňa 16. mája sa v areáli ZŠ Ďumbierska uskutočnil tradičný Sásovský trojboj, 27. mája privíta malých športovcov opäť ZŠ Golianova a séria olympijských festivalov základných

škôl vyvrcholí 5. júna v areáli ZŠ Jozefa Gregora Tajovského v Podlaviciach. Prváci až štvrtáci budú súťažiť v behu na 60 m, v skoku do diaľky z miesta, bežeckej štafete, vo vybíjanej a malom futbale. Olympijské podujatia v Banskej Bystrici budú po sérii festivalov základných škôl pokračovať 12. júna na Atletickom štadióne SNP DUKLA na Štiavničkách, kde sa stretnú najmenší účastníci na 27. ročníku Športovej olympiády detí materských škôl. Symbolickou bodkou za dvojmesačnými oslavami športu a olympijských hodnôt bude Beh Olympijského dňa 2025, ktorý sa uskutoční 20. júna v Parku pod Pamätníkom SNP. Súčasťou športových zápolení je aj ukážková súťaž dynamickej disciplíny Laser Run. Ide o jednu z disciplín moderného päťboja, ktorá spája dve kľúčové aktivity – beh a streľbu z laserovej pištole. Prihlásené školy súťažia štafetovou formou ako družstvá v zložení

jeden chlapec a jedno dievča. „Počas apríla sme organizovali informatívne stretnutie so základnými školami, ktoré prejavili záujem rozšíriť výučbu telesnej výchovy aj o tento šport. Slovenský zväz moderného päťboja spolu s ŠK Raja a s podporou VŠC DUKLA zapožičia základným školám v rámci projektu laserové zbrane, ktoré budú môcť využívať počas vyučovacích hodín telesnej výchovy. Cieľom projektu je nielen zatraktívniť telesnú výchovu, ale aj systematicky rozvíjať nové talenty a priblížiť deťom menej známe športy,“ objasnila Jana Bajnoková z oddelenia športu. Podujatia sú organizované pod záštitou mesta Banská Bystrica, v spolupráci so školami a podporou CVČ Havranské, CVČ JUNIOR, Olympijského klubu, ŠK Raja a VŠC DUKLA.

Oddelenie športu, MsÚ BB

Večerný maratón ulicami mesta odštartuje 7. júna

Na štart tretieho najväčšieho maratónu na Slovensku sa 7. júna postavia bežci z viac než desiatich krajín. Organizátori dali v aktuálnej sezóne prednosť bežeckým disciplinám s certifikovanou 5 km traťou pre najkratšiu z individuálnych disciplín. Podujatie odštartuje detský beh na 600 m so štartom a cieľom pred nákupným centrom Europa SC. V podvečerných bežeckých štartoch uvidíme po pri maratóne, polmaratóne, polmaratónskej štafete a najkratšom 5 km behu aj bežcov na rýchlejšie 10 km trati. Banskobystrický maratón ponúka pretekárom rýchlu okružnú trať

s výlukou automobilovej dopravy počas celého podujatia. Technickými unikátmi sú kompletné ozvučenie celej trate a priamy prenos diania z kamier rozmiestnených na okruhu na veľkoplošnú obrazovku na hlavnom pódiu, z ktorého sa bude návštevníkom podujatia prihovárať moderátor Adam Lehocký. Pre divákov bude pripravené maratónske Expo s partnerskými prezentáciami priamo v susedstve dobehovej zóny. Registrácia prebehne v interiéri Europa SC, účastníci budú mať možnosť vyzdvihnúť si svoj štartový balíček už v piatok 6. júna popoludní. Každý, kto

prebehne cieľom ktorejkoľvek z disciplín, sa môže tešiť na jedinečnú účastnícku medailu. Organizátori veria, že prekonajú rekord podujatia 3 000 aktívnych účastníkov. Pre širokú verejnosť organizátori v spolupráci so Starou tržnicou pripravili špeciálnu ponuku kultúrnych a komunitných aktivít, ktoré budú prebiehať v týždni pred akciou. Bližšie informácie o podujatí a registrácia: www.marathonbb.com

Oddelenie športu, MsÚ BB

20.-
21.6.
2025

**RADNIČNÉ
NOVINY**
MESTA BANSKÁ BYSTRICA

Vydáva: Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, E-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, Tel.: 048/4330 107, Príprava textov a grafiky: Silver Jurtinus, Mgr. Zdenka Marhefková, PhD., Layout: Mgr. Tomáš Pastorok, Grafická úprava: Denisa Fazekašová, Tlač: Polygrafické centrum, s.r.o., Tomášikova 26, 82101 Bratislava, Distribútor: Do každej bytovej schránky, Slovenská pošta, a.s., Vychádza v náklade: 34 600 výtlačkov, Periodicita: mesačník, On-line verzia: www.banskabystrica.sk, Evidenčné číslo: EV 2943/09, IČO vydavateľa: 00313271, ISSN 1339-9837, Nepredajné! Nevyžiadané rukopisy nevraciamy. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu textov vrátane krátenia. Vydané: v máji 2025.